Penízovka sametonohá (Flammulina velutipes)

Penízovka je drobná houba, která se u nás vyskytuje v chladné polovině roku na živých nebo odumřelých kmenech listnatých stromů. Je to pravá zimní houba, které k vývoji plodnic stačí teplota nad bodem mrazu.

Klobouk je hladký, 2-5 cm široký, lehce vyklenutý až plochý. Barvu má medově žlutou až žlutěoranžovou a směrem ke středu barva tmavne. Třeň je válcovitý, nahoře nažloutlý a dole tmavohnědě až černě sametový. Plodnice se většinou vyskytují v hustých trsech. Dužnina je bílá až nažloutlá a příjemně voní.

Poměrně jednoduché pěstování této houby nám umožní přísun čerstvých hub během zimního období bez nároků na vytápění pěstebního prostoru. Konzumace plodnice omezuje negativní vlivy civilizačních chorob podobně jako hlíva ústřičná.

INTENZIVNÍ PĚSTOVÁNÍ

Potřeby k pěstování
Piliny listnatých stromů, drcená sláma, drcená kukuřičná vřetena, sadba, varné sáčky.

Příprava substrátu
Drobně drcenou slámu, piliny nebo vřetena ponoříme do vody a 24 hodin máčíme. Materiál se lépe namočí, pokud ho na začátku zalijeme horkou vodou. Druhý den materiál necháme okapat, nasypeme do varných sáčků a zavážeme. Sáčky plníme do 2/3 obsahu, aby v sáčku zbyl prostor na promíchání materiálu se sadbou. Uzavřené vložíme do vody a vaříme 1 hodinu. Potom sáčky z vody vyndáme a necháme zchladnout. Var opakujeme ještě druhý a třetí den. Místo ve vodě můžeme sáčky vařit v páře (v zavařovacím hrnci), dobu varu prodloužíme na 1,5 hodiny. Je třeba zajistit, aby se sáčky v zavařovacím hrnci nedotýkaly příliš velkou plochou.

Prorůstání podhoubí
Naočkované sáčky uložíme prorůstat do místnosti o teplotě 20 °C až 25 °C. Substrát je prorostlý po 3 týdnech.

Tvorba plodnic
K navození tvorby plodnic substrát přeneseme do místnosti s optimální teplotou 10 °C až 15 °C. V tomto případě nastává 1. sklizeň plodnic již po 14 dnech. Teplota může být i nižší, tvorba plodnic však probíhá pomaleji. Houba potřebuje ke svému vývoji světlo.

EXTENZIVNÍ PĚSTOVÁNÍ

Potřeby k pěstování
Čerstvě poražené zdravé kmeny živých listnatých stromů o průměru 10-20 cm. Možno použít též pařezy těchto stromů; sadba penízovky.

Místo pěstování
Stinné vlhčí místo na zahradě (není vhodné přímé sluneční osvětlení, zejména v poledních hodinách).

Příprava kmenů
Kmeny nařežeme na délku 20-50 cm; kratší kmeny dříve prorostou podhoubím, je však nutno je osadit do vlhčího místa. Budeme-li očkovat zářezy nebo otvory, doporučujeme délku kmene okolo 50 cm a rychlost prorůstání můžeme ovlivnit vzdáleností otvorů nebo zářezů. Kmeny používáme s kůrou.

Očkování sadbou
Sadbou se očkuje na řezných plochách špalků, případně do zářezů (kmen nařízneme motorovou pilou do 1/3 a střídavě z jedné a druhé strany kmene) nebo otvorů o průměru 12-15 mm vyvrtaných po obvodu kmene. Po naočkování otvory zakapeme parafínem nebo štěpařským voskem, zářezy překryjeme roubovací páskou tak, aby sadba nevysychala. Naočkované kmeny potom ukládáme do PE pytlů, které nahoře zavážeme přes váleček z vaty provázkem.

Pokud očkujeme na řezných plochách, dáme na dno pytle čisté prkénko, na něj nasypeme sadbu a na ni řeznou plochou postavíme kmen. Pokud jsou kmeny delší, dáme na horní řeznou plochu zase sadbu a překryjeme opět prkénkem, které přitlučeme ke kmeni hřebíkem. Pokud jsou kmeny kratší, můžeme jich dát do pytle více na sebe a mezi řezné plochy nasypeme sadbu.
Pařezy očkujeme do otvorů vyvrtaných po obvodu. Do otvorů natlačíme sadbu a otvor zamázneme štěpařským voskem nebo zakápneme parafínem. Můžeme použít též gumovou zátku. Na horní řeznou plochu nasypeme sadbu, překryjeme prkénkem a přibijeme hřebíkem. Pařez potom překryjeme folií proti vysychání.

Prorůstání kmenů podhoubím
Naočkované kmeny uložíme v pytlích na místo, kde se teplota pohybuje okolo 20 °C. Pokud kulturu zakládáme v teplém období roku, můžeme pytle uložit na stinné místo venku. Očkujeme-li více kmenů najednou, můžeme na stinném místě venku udělat z kmenů hranici, obalit fólií a nechat prorůstat pohromadě.
Jinou možností je nechat prorůstat kmeny v hluboké jámě v zemi. Na dno položíme fólii, na kterou nasypeme sadbu a zde pak stavíme kmeny stejným způsobem jako do pytlů. Jámu zakryjeme prkny nebo tyčovinou a fólií.
Takto zakládat kulturu penízovky lze v teplé polovině roku.
Doba prorůstání je 2-4 měsíce podle vzdálenosti očkovacích míst a tvrdosti dřeva. Tvrdé dřevo prorůstá déle.

Uložení kmenů k plození
Prorostlé kmeny vyjmeme z pytlů a osadíme je ven do půdy k plození. Špalky zakopeme do země tak, aby 2/3 byly v půdě a 1/3 nad povrchem. Vybíráme stinné místo s vlhčí půdou. V místě však nesmí být vysoká hladina spodní vody, neboť podhoubí pod vodou v krátké době odumírá. Z prorostlých pařezů sejmeme fólii. V době sucha okolí kmenů či pařezů zaléváme a půdu tím udržujeme stále vlhkou.

Tvorba plodnic
Kmeny zakopané do půdy ve stinném vlhčím místě začnou plodit brzy potom, co teploty klesnou pod 10 °C a plodnice vytvářejí až do trvalých mrazů. Při delší oblevě během zimy se tvorba plodnic obnoví, intenzivně začne kultura plodit podle teplot od začátku března do poloviny dubna. Během teplého období kmeny udržujeme vlhké kropením okolní půdy, případně je můžeme ještě zastínit. Na podzim začne kultura opět plodit podle průběhu počasí, většinou v druhé polovině října. Kmeny rodí podle tvrdosti dřeva 3-6 let.

Sběr a použití plodnic
Sklízíme vždy celé trsy v době, kdy je většina plodnic v trsu v optimální zralosti (to je v době, kdy okraje klobouků jsou ještě mírně klenuté). Z trsu okrájíme klobouky, třeně nepoužíváme, jsou příliš tuhé. Používáme hlavně do polévek a omáček. Vhodné je též použití do aspiků, kde malé klobouky působí dekorativně.

